Stockholms läns landsting

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

20-10-13

Interpellation av Robert Johansson (S) om upphandlingar som inte dumpar anställdas löner och villkor

Utan kollektivtrafik samt hälso- och sjukvård skulle Stockholm inte fungera, och många stockholmare jobbar inom dessa sektorer. Det är viktiga jobb, och de som arbetar där förtjänar bra löner och bra arbetsvillkor. Tyvärr är det inte alltid så, och den utvecklingen är kopplad till hur bland annat vi i Region Stockholm upphandlar.

Regionen har öppnat upp för som lägger extremt låga anbud, så låga att det inte går att skapa vinst på annat sätt än att pressa ner personalens löner och villkor. Något som kan få till följd att andra företag tvingas in i den spiralen för att överleva. Det betyder att oseriösa aktörer successivt kommer konkurrera ut seriösa aktörer eftersom upphandlingarna ofta lägger stor vikt vid lågt pris.

Ett exempel på hur illa det kan bli är det som i skrivande stund sker i Manchester i Storbritannien där kollektivtrafikoperatören Go-Ahead hotat bussförare med uppsägning om de inte går med på försämringar som innebär i genomsnitt 3 500 pund om året, trots att företaget går med vinst. Go-Ahead vill till och med tvinga på de anställda lägre sjuklön, mitt under pågående pandemi. Det är då stor risk att bussförarna inte har råd att vara hemma om de blir sjuka. Precis motsatsen till alla råd om hur smittspridningen ska stoppas. Det är oansvarigt att riskera människors hälsa på det sättet.

Kollektivavtalsmodellen ger ett visst skydd mot att samma sak ska ske i Sverige, så länge kollektivavtalen är norm i sektorn. Men om företagen har som affärsmodell att lägga underbud för att slå ut konkurrenter, för att sedan pressa ner kostnaderna genom att skära i löner och villkor är risken stor att det blir gradvis försämring efter gradvis försämring för de anställda.

I kollektivtrafiken har jakten på “effektivitet” alldeles för länge fått betyda hårdare och sämre arbetsvillkor för de anställda. Men på vilket sätt är det en vinst för samhället som helhet att människor som arbetar i kollektivtrafiken tvingas acceptera sämre och sämre lön, och sämre och sämre arbetsmiljö?

Det finns också en oroande utvecklingen inom hälso- och sjukvården. Små vårdföretag som inte är med i någon arbetsgivarorganisation och inte heller tecknar så kallat “häng-avtal” med korrekt, om ens något fackförbund. Dessa bolag kan sen lägga lägre bud vid upphandlingar eftersom de då kan strunta i att följa lönemärket på arbetsmarknaden, betala tjänstepension och försäkringar eller lönetillägg som borde vara självklarheter. Det finns tydliga indicier på att en av de stora videoläkarbolagen inte har kollektivavtal med något fackförbund i vår bransch.

En del av det här arbetet att försvara löner och villkor måste ske fackligt. Men en stor del av ansvaret landar på politiker som godtar anbudsförfaranden som inte i tillräcklig mån skyddar

Stockholms läns landsting

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

20-10-13

människor från att utnyttjas. Det är allas vårt ansvar om vi tillåter affärsmodeller där primära sättet att göra vinst är att göra de anställda till förlorare.

Företag gör på många sätt viktiga bidrag till samhället. Men det positiva i marknadskrafterna kan bara komma samhället till nytta om de kanaliseras på rätt sätt. Vi som är politiker har ett ansvar för vilka drivkrafter som premieras i offentlig upphandling. Den ursprungliga idén med offentlig upphandling är att vinstintresset ska leda företag till att förbättra de varor och tjänster de erbjuder. Inte till att pressa personalen bortom rimlighetens gräns. Om det inte går att göra, ska vi kanske inte längre upphandla på det sätt som görs i dag.

Om detta inte är möjligt att göra med det regelverk för upphandling som Region Stockholm måste förhålla sig till är det dags att uppmana Riksdagen att se över Lagen om offentlig upphandling så att anbud med orimligt lågt pris som förutsätter kraftiga försämringar för de anställda kan förkastas. Men även här krävs politisk vilja även bland ledamöterna i fullmäktige.

Lägre kostnader kan ha ett pris som är för högt att betala.

Mot bakgrund av ovanstående vill jag ställa följande frågor till personalregionrådet:

- Vad gör Region Stockholm för att inte upphandla aktörer vars huvudsakliga sätt att göra vinst är att pressa ner personalens löner och villkor bortom det orimliga?

- Tycker du att regionens upphandlingar i dag främjar sund konkurrens som inte drabbar de anställda och skapar förutsägbarhet för anbudsgivare?

Robert Johansson (S)